

SERIJAL O VILIJAMU VENTONU

Kradljivac luridijuma
Kriptalni portal

B O B I P I R S

KRIPTALNI PORTAL

S norveškog prevela
Jelena Loma

■ Laguna ■

Naslov originala

Bobbie Peers

KRYPTALPORTALEN

Copyright © Bobbie Peers 2016

Translation copyright © 2017 za srpsko izdanje, LAGUNA

Published by agreement with Salomonsson Agency
This translation has been published with the financial
support of NORLA.

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

KRIPTALNI PORTAL

Muzej istorije nauke, Oksford

Pontus Dipel je prislonio čelo uz skener pored lifta.

Pošao je u poslednji obilazak te večeri pre nego što krene kući. Morao je da bude krajnje oprezan. Predmet koji se čuvao dole u podrumu prenet je krišom u neprobojni sef njegovog muzeja iz jednog bunkera ispod Londona.

Pontusu je iznad čela zatreperio snop zelene laserske svetlosti i vrata lifta se uz jedno *pling!* otvoriše. Ušao je, a vrata se zatvoriše za njim.

Kad su se ponovo otvorila, Pontus je bio duboko pod zemljom. Pošao je mračnim hodnikom i zastao pred oklopnim čeličnim vratima. Nije primetio priliku koja se bešumno stvorila iza njega.

Pontus prisloni čelo uz još jedan skener.

„Dobro došli“, reče prijatan kompjuterski glas.

„Hvala, Belinda“, odvrati Dipel.

Uz jedno tiho *svup!* otvoriše se vrata.

Pontus htjede da uđe u prostoriju, ali je zastao. Odjednom kao da je shvatio da nije sam. Polako se osvrnuo i ugledao priliku kako mu se približava.

„Ne...“, prošaputa Pontus podižući ruke da se odbrani. „Ovo nije moguće. Ti si mrtva...“

Odmahujući glavom, zakoračio je unatraske u mračnu prostoriju.

Ona prilika ga je sledila. Zaključala je vrata za njima.

Prvo poglavlje

Vilijam je oklevao.

Stajao je iza zavese. Pogledao je nervoznu ženu koja je cupkala nešto dalje sa slušalicama i mikrofonom na glavi. Pokazala mu je da je red na njega da izađe na binu. Odande se čuo aplauz, publika je uzvikivala njegovu ime.

Ni u najluđim maštarijama Vilijam ne bi očekivao da se zatekne u situaciji poput te. Veći deo života proveo je krijući se pod lažnim imenom i na lažnoj adresi. A sada se sve okrenulo naglavačke. Odjednom su skoro svi znali ko je on, ili su bar nekad čuli za njega. A večeras će ga cela zemlja gledati na televiziji. Bilo je to strašno čudno.

„Vilijame Ventone... gde si?“, začuo je voditeljjev glas kako uzvikuje s bine. „Mora da je naišao na neku šifru koju prvo mora da reši.“

Publika se nasmejala.

Neko poče da skandira njegovo ime: „Vi-li-ja-me... Vi-li-ja-me...“

Drugi su mu se priključili, i ubrzo su stotine glasova uglas uzvikivale: „VI-LI-JA-ME... VI-LI-JA-ME... VI-LI-JA-ME...“, pljeskajući i trupkajući.

Ona žena sa slušalicama pođe mu u susret. Nije izgledala zadovoljno. Vilijam udahnu duboko i prođe kroz rascep na zavesi. Zastao je zaslepljen jarkom svetlošću i začuo gromoglasne ovacije publike. Pokušao je da se obazre, ali još nije ništa video pod jakim reflektorom.

„Ovamo!“, povika voditelj.

Čim je zakoračio, Vilijam se saplete o kabl na podu i pade.

Publika je zanemela.

Ali neko se i nasmejao.

Vilijam je odmah prepoznao taj smeh. Bio je to Vektor Hansen, najgorčeniiji čovek u Norveškoj, samoprolašeni genije i šampion u dešifrovanju. A sada se smejaio tako silno da je zvučalo kao da će se ugušiti.

Vilijam je iskobeljao nogu iz kabla i pridigao se.

„Nadam se da imaš osiguranje“, našalio se punački voditelj pritrčavši da mu pomogne.

Vilijam zbunjeno pogleda Luda Kleberta, koji mu je iskezio blistave, nedavno izbeljene zube. Vilijam nije video Luda još otkako je ovaj vodio program na izložbi *Nemogućnosti*. Tom prilikom je Vilijam rešio šifru koja mu je okrenula život naglavačke.

Ludo ga povede do kauča na bini. Vektor Hansen je pre-
stao da se smeje čim su im se susreli pogledi. Odjednom se
uozbiljio i sada je sitnim, pakosnim očima piljio u Vilijama.

„Sedi“, razdragano će Ludo pokazavši Vilijamu mesto
na kauču pored Vektora, koji je uzmakao od njega što
je dalje mogao.

Zaobišavši pisaci sto, Ludo se bacio u svoju voditelj-
sku stolicu. Neko vreme im se samo osmehivao.

Vilijamu je bilo vruće pod usijanim reflektorima na
tavanici. Pogledao je dve televizijske kamere koje su se
kretale na točkovima pred njima. Jedna od njih bila je
uperena pravo u Vilijama. Video je svoju sliku na ekra-
nu u uglu bine. Vilijam je, doduše, oduvek bio svetle
puti, ali sada je, na toj jarkoj svetlosti, bio neverovatno
bled. Njegova gusta plava kosa izgledala je gotovo belo.

„Vilijame, kakav je osećaj... sedeti sa čovekom kog
si pre nekoliko meseci strašno ponizio?“

Vilijam pogleda Vektora, koji je sedeo prekrštenih
ruku i nogu, celokupnim držanjem iskazujući prezir.
Vilijam nikad nije hteo nikog da ponizi.

„Pa, kakav je osećaj?“, ponovi nestrpljivo Ludo baciv-
ši pogled i ka publici.

„Ne znam“, nesigurno izusti Vilijam. „Nisam namer-
no rešio tu šifru.“

„LAŽ!“, prosikta Vektor pljujući na sve strane. „Sigur-
no si znao rešenje unapred. Neko ti ga je dao!“

Vilijam nije smislio šta da kaže sebi u odbranu, pa
je oćutao.

„Da li je to tačno, Vilijame? Jesi li znao rešenje unapred?“, odmah se ubacio Ludo sumnjičavo se gladeći punačkim kažiprstom po bradi. „To je ozbiljna optužba.“

„Ne... *Nisam* unapred dobio rešenje“, promuca Vilijam pogledavši publiku, koja je zanemela od uzbuđenja.

„To je živa istina. Ništa nisam znao. Samo se tako desilo.“

„Laže čim zine“, uzviknu Vektor skačući sa kauča. „Pogledajte kako se preznojava. A i zenice su mu se raširile. To su sigurni pokazatelji da laže!“ Vektor je skakutao oko Vilijama uperivši dugački kažiprst u njega.

„Možda je samo nervozan?“, predloži Ludo.

„Nije nervozan. Ovaj momak ne zna za stid“, drao se Vektor.

Tek tada Vilijam oseti da ga obuzima ljutnja. I očekivao je da će Vektor biti naporan. Ali ne i da će ga ovaj optužiti za bestidno laganje.

Osetio je da mu srce jače lupa. Nije smeo dozvoliti da ga Ludo izbaci iz takta.

„Ali nemojmo od silne zabave zaboraviti zašto smo *zapravo* ovde“, uzviknu Ludo skačući sa stolice. „Jeste li spremni?“ Publika mu je odgovorila gromoglasnim aplauzom.

„Jesi li spreman za izazov?“, upita Ludo uperivši prst pravo u Vilijama.

„Ovaj, jesam...“, promuca Vilijam.

Ona žena sa slušalicama priđe gurajući nekakav okrugli stočić. Na stočiću je stajao poklopljen srebrni

---

poslužavnik. Vilijam se zapitao šta je na njemu. Moglo je biti bilo šta, ali je sigurno imalo nekakve veze sa šiframa.

Ludo se okrenuo prema publici. „Jeste li spremni?“, opet je uzviknuo uperivši sad prst ka bubnjaru televizijskog orkestra pored bine. Od žustrih fanfara zatreprio je vrela vazduh u studiju. Publika se opet oglasila ovacijama.

„Jeste li spremni da pružite još jednu priliku Vektoru Hansenu?“, povika Ludo.

Od gromoglasnog DAAA! iz publike zatresao se pod.

Ludo je teatralno zgrabio ručku na poklopcu i podigao ga.

Publici u studiju oteo se uzdah.

Vilijam nije mogao da poveruje rođenim očima. Pred njim, na srebrnom poslužavniku, nalazilo se nešto poznato. Bile su to dve kartonske kutije veličine onih za cipele. Ali nisu Vilijamu bile poznate kutije, već slika na njima. Bio je to izdužen, metalni cilindar veoma nalik na *Nemogućnost*. Preko slike je velikim crvenim slovima pisalo: POTEŠKOĆA.

„Da li ti izgleda poznato?“, uzviknu Ludo osmehujući se Vilijamu. Podigao je jednu kutiju da vidi i publika.

„Od sutra će biti dostupne u svim prodavnicama igračka u zemlji“, povikao je, a publika oduševljeno uzdahnu.

„Ali...“, promuca Vilijam.

Nije mogao da poveruje. Igračka po uzoru na *Nemogućnost*. Hteli su da se Vektor Hansen i on takmiče u

rešavanju nečeg što će se posle prodavati u prodavnicama igračaka.

Pogledao je Vektora Hansena, koji se cerio na svojoj strani kauča.

„Ko želi da vidi dvojicu najboljih dešifranata u Norveškoj, a možda i na *svetu*, kako se takmiče ko će prvi rešiti *Poteškoću*?“

Publikom su se razlegle gromke ovacije.

Ludo Klebert podiže ruke da umiri publiku. Zatim se obratio Vilijamu: „Šta kažeš, Vilijame? Jesi li spreman?“

„Ali... ovo nije ona prava“, pobunio se Vilijam.

„Odlično“, prekide ga Ludo. „A šta ti kažeš, Vektore?“

Vektor Hansen je zbacio sa sebe kožni prsluk, zabacio konjski rep i uzviknuo: „SPREMAN KAO ZAPETA PUŠKA!“

„Pravila su jednostavna“, nastavi Ludo. „Ko prvi bude rešio, taj je pobednik.“

Vektor klimnu ženi sa slušalicama, a ova otvori obe kutije i spusti obe *Poteškoće* pred njih dvojicu na sto. Ludo podiže ruku za odbrojavanje i osmotri publiku. A zatim se okrenuo ka Vilijamu i Vektoru.

„TRI...“, poče. „DVA... JEDAN!“

Spustio je ruku, a utom se začulo glasno zvono.

Munjevitom brzinom Vektor je zgrabio onaj bliži cilindar.

Vilijam je učinio isto što i on. Odmah je primetio da *Poteškoća* nije istog kvaliteta kao i *Nemogućnost*. Neki

delovi bili su plastični, pa je cilindar bio mnogo lakši. To, međutim, nije značilo da je i rešenje lakše.

Pogledao je Vektora Hansena, koji je već radio punom parom. Njegovi dugački prsti grozničavo su se pomerali premeštajući i okrećući cilindar. Toliko se udubio u zadatak da nije primetio dugačku balu koja mu je već visila iz ugla usana.

Vilijam je zažmurio da se usredsredi, kao i uvek kada bi rešavao šifre. Ne bi trebalo da bude teško pobediti Vektora. Neko vreme je Vilijam samo čekao.

A onda je počelo.

Bilo je to ono naročito osećanje koje bi mu se uvek javilo u stomaku. Titranje bi počelo već tu, a zatim bi mu se popelo uz kičmu i doputovalo do šaka. Upravo to mu se i sada dešavalo.

Kao da je sve oko njega nestalo.

Video je samo cilindar u svojim rukama. Činilo mu se da svetli, a onda se rastavio i pojedinačni delovi lebdeli su mu u vazduhu pred očima. Znao je Vilijam da se to ne dešava stvarno, da to samo on tako vidi – zapravo mu je luridijum koji je nosio u telu tako pomagao da organizuje šifre koje treba rešiti.

Šake su se dale na posao.

Sve brže i brže.

Obrtale su i vrtoglavom brzinom premeštale razne delove cilindra. Pogledao je Vektora Hansena, koji je sedeo na samom rubu kauča i petljao kao da mu život zavisi od toga.

Vilijam odjednom oseti da mu nestaje onaj topli osećaj u šakama. Počeo je da se smrzava. Oborio je pogled.

Nešto nije bilo u redu.

Prsti su mu drhtali nekontrolisano, jedva je držao *Poteškoću* u rukama, a svetlost koja ga je do maločas kupala sada je nestala.

Nešto nikako nije bilo u redu.

Zamračilo mu se pred očima, počeo je da se tresе celim telom.

A onda su mu se šake sasvim zaustavile.

Vilijam je pokušao da se usredsredi, ali kao da više nije imao kontrolu nad svojim telom. Prsti su mu bili tako hladni da ih je jedva osećao.

Ispustio je iz ruku cilindar, koji je pao na pod kao na usporenom snimku. Vilijam je užasnuto posmatrao kako udara o parket i raspada se.

Izgubljeno je posmatrao sve deliće na podu pred njim.

Pokvario je *Poteškoću*.

Podigao je pogled ka publici. Primetio je da im se glave primiču, začuo se žamor nalik na džinovski roj stršljenova. Vilijamu se zavrtilo, uhvatio se za glavu. A onda je pogledao Vektora Hansena kako pobedonosno diže *Poteškoću* uvis.

Rešio ju je.

Vektor Hansen je poskakivao poput poremećenog kengura uzvikujući:

„POBEDIO SAM! POBEDIO! POBEDIO SAM VILIJAMA VENTONA!“

Drugo poglavlje

Vilijam te noći nije spavao ni sekunde.

Sada je mrtav umoran sedeo za stolom u kuhinji.

Gledao je mamu s leđa kako peče palačinke. Uvek bi pravila palačinke kada je Vilijam neraspoložen. Pogledao je savijene novine na stolu. VILIJAM VENTON: IPAK NIJE GENIJE, pisalo je velikim slovima na naslovnoj strani. Ispod toga je stajala slika presrećnog Vektora Hansena koji pobedonosno drži *Poteškoću* iznad glave, dok Vilijam sedi smeteno na kauču televizijskog studija.

„Evo... uzmi koliko hoćeš“, reče mama spuštajući pred njega tanjir s hrpom palačinki.

„Kako si?“

Vilijam slegnu ramenima. Nije znao šta je gore: to što je izgubio u takmičenju kada su svi očekivali da će pobediti, ili što je izgubio kontrolu nad svojim telom.

Cele noći se Vilijam okušavao u novim šiframa i luridijum je opet delovao sasvim normalno. Sve ih je rešio. Pa šta mu se onda desilo u onom studiju? Zašto se onoliko tresao? I šta ga je sprečilo da reši glupavu *Poteškoću*?

Mama je spazila one novine na stolu. Zgrabila ih je i čušnula među stare novine na radnoj ploči. Potom se okrenula prema Vilijamu. Posmatrala ga je ćutke, kao da ne zna šta bi rekla.

A onda se iz predsoblja začula neka strašna buka i mama poskoči. Zvučalo je kao da je neko bacio ogroman koncertni klavir niz stepenice.

„Tek ulazi u štos“, osmehnula se kao da se izvinjava.

Činilo se da joj je laknulo što ima novu temu za razgovor.

„Mhm“, odvrati Vilijam gledajući u palačinke.

Začulo se jedno novo *bum!* praćeno jednim *tras!* Mama žurno pođe u predsoblje.

„Je l' sve u redu?“, začu je Vilijam kako pita.

„Jeste, jeste... samo treba da ga kalibriram“, odvrati tata usiljeno vedro.

„Treba li ti pomoć?“, upita mama.

„Ne, ne. Sve je u redu!“, uporno će tata. Začu se opet treska praćena nekakvom lomljivom.

„Ionako sam uvek mrzela tu vazuu“, promrmlja mama vraćajući se unatraške u kuhinju.

Na vratima se pojavio tata.

„Zdravo, Vilijame“, uspeo je da izusti pre nego što je jednom rukom dohvatio vrata i zalupio ih sebi pred nosom.

Vilijamu je to izmamilo osmeh. Čekao je.

Vrata se ponovo otvoriše. Tata je umarširao u kuhinju. Nosio je nešto što je na prvi pogled ličilo na metalne štule pričvršćene za spoljašnju stranu nogu. Pružale su se od kukova do stopala, a za nogu su bile pričvršćene okovima oko gležnjeva i butina. I na rukama je imao slične naprave: dve metalne šine od ramena do šaka.

Nekontrolisano mlatarajući rukama, tata je netremice gledao u stolicu pored mame.

„Mogu ja ovo“, rekao je stisnuvši zube i odlučno pružajući ruke ka stolici.

Tata je na sebi nosio egzoskelet. Vilijam je znao da je *egzo* grčka reč i da znači *spoljašnji*. Gledao je onolike emisije o životinjama koje su imale kostur izvan tela – kao, na primer, tvrdokrilci.

Tatin egzoskelet stigao im je poštom pre nekoliko nedelja i bio je posebno projektovan u Institutu za posthumana istraživanja. Vilijam se bio ponadao da je pošiljka iz Instituta za njega, i zapravo se razočarao kada je video da je veliki paket adresiran na tatu.

U propratnom pismu pisalo je da je skelet novi prototip koji tata treba da isproba. Takav skelet trebalo bi da pomogne onima poput njega da se kreću bez kolica.

Isprva je tata to odlučno odbio. Nije želeo da ima išta s tim egzoskeletom *niti* s Institutom; hteo je smesta da ga vrati pošiljaocu. Ipak, mama ga je naposletku nagoovorila da bar proba. Možda je sad malo zažalila zbog

toga, pošto je kuća izgledala kao da je kroz nju protrčalo krdo bizona.

Tata je zakoračio u kuhinju i sudario se s frižiderom uz tresak. Uzmakao je i udario o radnu ploču dok se frižider preteći klatio.

„U redu... u redu“, rekao je hvatajući se za zavese.

Vrata frižidera se otvoriše i iz njega ispade tetrapak mleka. Mleko se prosulo po podu dodatno otežavajući tati kretanje.

„Sad ću da pobrišem“, reče mama.

Tata je pustio zavese i pogledao Vilijama ukočenim ali nasmejanim očima.

„Kako si ti danas?“, upitao je uštogljeno, pošavši ka stolu pruženih ruku.

„Okej“, slaga Vilijam prebacivši palačinku sebi u tanjir.

Tata se bacio na stolicu pored njega.

„Mmm... palačinke“, reče, pa uze tri sa hrpe i baci ih na pod.

„Trebali ti pomoć?“, upita Vilijam ljubazno.

„Ne treba. Mislim da ću danas preskočiti palačinke“, reče tata. „Ionako nisu narasle.“

Osmehnulo se. Sedeli su ćutke, a mama uze novu palačinku i prebaci mu je u tanjir. Tata je zaustio da se pobuni, ali mu ona zapreti rukom.

„Moraš da jedeš!“, rekla je odlučno. „Ko zna koliko kalorija trošiš kad nosiš tu skalameriju.“

Tata uzdahnu, pa uze kašičicu pekmeza iz tegle. Većinu je prosuo na pod, ali je uspeo da prebaci kapljicu i

---

na svoju palačinku. Onda podiže pogled. Posmatrao je Vilijama neko vreme.

„Nemoj da se sekiraš zbog onoga što se desilo juče. Mi znamo da si ti najbolji dešifrant na svetu. Svi ostali su glupi“, rekao je pokušavši da se osmehne.

Iz nekog razloga je Vilijamu godilo da to čuje od tate. Tata se pre samo godinu dana toliko protivio šiframa da je branio Vilijamu da ih rešava.

„Bez prepreka se ne razvijamo“, nastavi tata. „Pa pogledaj mene.“ Zamahnuo je mehaničkim rukama i umalo prevrnuo sto.

Vilijam se slabašno osmehnuo.

Međutim, tata se onda uozbiljio. Nagnuo se prema Vilijamu, kao da će mu poveriti neku veoma važnu tajnu.

„Nekad nas naši talenti odvedu tamo gde još nismo spremni da budemo“, rekao mu je, gotovo šapatom.

„Kako to misliš?“, upita Vilijam.

„Mislim, kada nam je teško, to ne znači nužno poraz. To može značiti i da se razvijamo da budemo bolji. Da učimo. I da jačamo.“

Tata napravi kraću pauzu, pa nastavi.

„Ne zaboravi, Vilijame, da si jači nego što misliš.“

„Šta ti to znači?“, upita Vilijam.

„To moraš sam da otkriješ“, reče tata, gricnu palačinku i odmah je zatim pljesnu sebi o lice.

Vilijam pogleda svoju palačinku. *Hteo* je da uči. Da ojača. Ali kako da to postigne kad više nije na Institutu?

Izgledalo je da mu je mama pročitala misli. „Da li ti se javljao deda?“, upitala je pogledavši Vilijama.

Vilijam odmahnu glavom.

Mama i tata se zgledaše. Kao da znaju nešto što Vilijam ne zna.

„Šta je bilo?“, upitao je.

„Ništa“, reče tata.

Vilijam pogleda mamu.

„Šta je bilo?“, ponovio je.

Video joj je u očima da hoće nešto da mu kaže.

„Vilijame... Treba da znaš nešto... o dedi“, počela je, odugovlačeći.

„Šta?“, upita Vilijam uspravivši se na stolici. „Jeste li se čuli s njim?“

„Ne“, reče mama. „Nismo se čuli s njim... i upravo to sam i htela da ti kažem.“

„Šta?“

„Da se nismo čuli s njim“, ponovila je i napravila pauzu. „On je nekad naprosto takav.“

„Kako to misliš?“, upita Vilijam.

„Na dedu se ne možeš baš uvek osloniti“, poče mama. „To ne znači da mu nije stalo. Ali nekad je toliko obuzet poslom da naprosto zaboravi sve oko sebe. A naročito porodicu.“ Mama pokuša da se osmehne.

Vilijam je piljio u nju.

„Hoćeš da kažeš da me je zaboravio?“, upitao je.

Mama odmahnu glavom. Nežno je spustila šaku preko njegove.

„Samo kažem da je ponekad malo... rasejan. Da se izgubi u svom svetu. I da izgubi pojam o vremenu.“

Mama kratko pogleda tatu, a zatim opet Vilijama.

„Sigurna sam da je on tebi najzabavniji deda na svetu. Ali sada si dovoljno veliki da čuješ da deda ne ispuni baš uvek sve što obeća.“

Vilijam privuče ruku k sebi.

Šta to mama pokušava da mu kaže?

Zar postoji opasnost da ga ne vrate u Institut?